

SADOVÉ RYBNÍKY PRAŽSKÉ.

Předneseno na schůzi spolku „Akvarium“.)

Procházíme-li pražské sady, poznáme, že ze všech jednotlivostí i částí sadů těch největší pozornosti těší se sadové rybníky. Ani rozkvetlá magnolie, liriodendron, vistarie, ani skupina kvetoucích azalek a rhododendronů, ani obrovské záhony krásných růží — královen květin — nedovedou upoutati tak pozornost nejširších vrstev lidových a diváků nejrozmanitějšího věku jako rybníky.

Zátíší s lesknoucí se hladinou vodní mají snad pro každého přitažlivost. Od dávných dob dovedla nadchnouti lidstvo poeticky takováto zákoutí, jak dosvědčují pohádky, pověsti i zbytky starořeckých i starořímských chrámů u pramenů, potůčků a jezírek. Právě zbožňování krajinek zdobených jezírky a potůčky oživených různou pestrou vodní zvířenou a květenou, vyvinulo se v Japonsku pod vlivem tamního náboženství, jak známe z krásných líčení Vráze a Kořenského. Známe a líbí se nám to, chtěli bychom také něco takového, leč ku provedení idealů těch nepřikročí nikdo.

Naše sadové rybníky! Přes krásnou polohu a krásné jich okolí jsou mnohde paskvilem toho, čím vlastně mají býti! Kalná voda, na hladině spousty smetí, rozmáčených housek, peří kachen a hus, které batolí se po břehu, ničí trávu i záhonky nejbližšího okolí — toť obraz pražského sadového rybníka! Jaké důvody vedou k „racionelnímu“ rybníkářskému hospodářství, nevím, — prý pro mládež, která mimo koně, psa, holuba a vrabce nevidí ve městě jiného živého tvora — jsou tak vypraveny. Sadový rybník s kapry, husami a kachnami jest asi tak vhodný, jako poličko řípy, zelí nebo bramborů vedle záhonku růží. Rybníky tyto mají býti částečnou náhradou zoologické zahrady, o které se již čtvrtstoletí mluví. Nelze proti tomu mnoho namítnouti; než proč má býti několik rybníků vypraveno stejně? Proč rybník v městském parku a rybník ve Stromovce mají míti touž kalnou vodu, kapry, husy, kachny, labutě, smetí, peří a rozmáčené kusy housek? Proč neušel témuž osudu ani nápodobný lesní potůček v Chotkových sadech? Což vrcholem poesie je tůň nebo louže na návsi?

Zátíší lesní u potůčku v Chotkových sadech, dnes málo kým povšimnuté, vítáno bylo dlouhými sloupci novinářskými. Idea je krásná. Okolí uspořádáno je pěkně; časem však zpustlo, zarostlo, nabylo věrnější podoby se vzorem, leč potůček sám stal se stereotypním sadovým rybníkem pražským — —! Představte si lesní potůček a na něm — domácí kachny! Patřily by tam, kdyby potůček ten představoval náhon ku mlýnu!

Pohleďte na nový rybník (dolní) ve Stromovce! Posaváde je hladina prázdná, oživená jen párem labutí; voda zkalena jest spoustou kaprů! Šmuteční vrby, klonící se do svěží zeleně trávníků, krásně rybník vroubí a v hladině zrcadlí se protější trojské stráně. Líbí se vám, ano, protože

*) Pozn. red. Dopřávající ochotně místa tomuto projevu, byli bychom vděční, kdyby úvaha tato zavdala podnět k výměně názorů v této otázce.

nepřihlížíte k podrobnostem a neznáte snad nic hezčího. Představte si však hladinu oživenou krásnými listy a květy leknínů, stulíků a limnathemna; břehy vroubené litorální florou: rdesty, žabníky, šípatkami, šmelem, puškvorcem, kosatcem a rákosem. Mezi tou směsicí na hladině plovat by okřehek a vodanka žabí. Křišťalově jasnou vodou bylo by viděti smaragdově a malachitově zelené houštiny vodní doušky, růžkatce, parožnatek, žebřatky, stolítků, pryskyřníků atd. Aby nemnožili se komáři jichž larvy žijí ve vodě, bylo by nutno vpustiti ryby, které by larvy hubily. K tomu se hodí hravě střevle a hořavky duhových barev z našich ryb, z exotických pak američtí okouni, pohádkoví tvorové barvou i formou těla. Tito poslední ve dnu stavějí by mísovitá hnízda, v nichž umístěný potěr staří úzkostlivě chrání! Nebylo by to takto zajímavější než kapři s kachnami v jednom klubku o housky se peroucí? I ptactvo by tam bylo možno vpustiti, nikoli však neestetické husy a kachny. Myslíte, že by nepostačilo statování pěti plameňáků úplně? Domníváte se, že volavky, slípky, lísky, roháči atd. v několika málo jedincích by nebyli tak efektní jako posavadní havěť? Ptáci tito neničili by okolí a konečně nemuseli by býti všichni na jednom rybníce. Ostatní pak by se doplnilo samo. Lednáček a vážka nikde nejsou velikou zvláštností, uhostilí by se bez pozvání! Teď sudte, zda skutečnost neb tato utopie (zůstane utopií?) je hezčí!

Nezdařený pokus učiněn v zahradě Kinských (díků českému Skansenu, o kterém již nikdo nehlesne!), kdež trochu vodních rostlin bylo vysázeno: nedaří se jim valně, neboť nemají dosti příhodné půdy k zakořenění. Vycementované rybníky hodí se ku zmíněnému osázení rostlinstvem méně dobře, leč i v nich dá se docílit pěkného porostu vodních rostlin.

Nevím, proč právě u nás věnuje se rybníkům sadovým tak málo péče. V cizině, kterou tak rádi v dobrém i špatném nápodobíme, dávno již osázeli rybníky rostlinstvem, ba dokonce vyvinulo se zvláštní odvětví, abych tak řekl — vodního zahradnictví. Namítne-li někdo ještě po tom, co zde sděleno, že osazování takovéto je zbytečností, tomu snad za důvod postačí poukaz na regulaci a kanalisaci řek a potoků, čímž zdejší krásná flora i fauna je pomalu a jistě ničena. Sadové rybníky mohly by se tak státi útočištěm květeny. Zároveň přispělo by se nemálo k poznání téže, což má přece větší cenu než hraní s drůbeží!

Rybníky ty nemusí býti vypraveny všechny stejně. Jeden mohl by zůstatí vyhrazen husám, kachnám, kaprům atd. Druhý by mohl představovati český rybník ve volné krajině, jiný rybník neb tůň v lese. Podobně by se mohlo vynaložit s potůčkem v Chotkových sadech a ve Stromovce. Práce ty ovšem vyžadují trochu lásky a porozumění pro věc; nesmělo by se vše odbývat šablonovitě.

Poctí-li tyto jádky pozorností svou rozhodující činitelé zemského výboru pro král. České, jakož i sadové komise královského hlavního města Prahy a obcí předměstských a podniknou-li jen trochu činnosti v naznačeném směru, zvednou půvab sadů jim svěřených netušeně, aniž by se snad výlohy na udržování sadů těch zvýšily.

